
Rotor. Entangled Matter

16 okt. '24 »→ 12 jan. '25

© Courtesy Rotor

Persbericht

Rotor. Entangled Matter

16.10.2024 – 12.01.2025

A+ Architecture in Belgium en Bozar presenteren dit najaar de tentoonstelling *Rotor. Entangled Matter*. De expo is opgebouwd rond negen films van filmmakers Bêka & Lemoine en een selectie van door Rotor geproduceerde projecten, waarin Rotor een zelfkritische blik richt op hun praktijk. *Rotor. Entangled Matter* neemt de processen van productie en transformatie van materialen onder de loep en onderzoekt de vragen die daaruit voortkomen.

Rotor zag het levenslicht in 2005 en bestaat vandaag enerzijds uit [RotorDC](#), een in 2016 opgerichte coöperatie actief in de ontmanteling, verwerking en verkoop van herbruikbare bouwonderdelen en meubilair. En anderzijds uit de vereniging [Rotor](#), opgericht in 2006 als ingenieurs-, onderzoeks-, advies- en ontwerp bureau. De twee organisaties hebben momenteel 35 medewerkers in dienst.

De rode draad in het werk van Rotor is een uitgesproken nieuwsgierigheid naar de manier waarop de productie van de gebouwde omgeving is georganiseerd. Rotor probeert het traject van idee tot tastbaar materiaal te begrijpen, maar verkent ook ecologische praktijken.

Voor de **tentoonstelling *Rotor. Entangled Matter*** produceerde het regisseursduo **Ila Beka en Louise Lemoine** negen originele films van elk ongeveer tien minuten. De films werden opgenomen op door Rotor geselecteerde locaties binnen een straal van 200 kilometer rond Brussel: recuperatiebedrijven, steengroeven, productiesites, voormalige stortplaatsen, enz. De films vormen een gevoelige lezing van de transformaties van materialen binnen het economische proces.

Deze films weerspiegelen thema's die Rotor nauw aan het hart liggen, zoals de plaats van materiaalherwinning in de hedendaagse economie; de soms dunne lijn tussen sloop, deconstructie en het onderhoud van gebouwen; de veranderlijke aard van het begrip afval; de impact van economische activiteit op het landschap; de mechanismen van onderlinge afhankelijkheid tussen 'circulair' en 'lineair'; en de vooruitzichten voor het renoveren van infrastructuur die verouderd is.

Op 15 oktober 2024 wordt in het Paleis voor Schone Kunsten een **lezing** rond Rotor gehouden. Deze wordt gevolgd in de Hortahal door de vernissage van de tentoonstelling.

Het project maakt deel uit van een **reeks expo's** gewijd aan Belgische architectuurpraktijken die de laatste jaren internationale aandacht hebben getrokken. Deze cyclus wordt geïnitieerd door A+ Architecture in Belgium en Bozar. Eerdere tentoonstellingen toonden het werk van Dierendonckblancke, Baukunst, URA Yves Malysse Kiki Verbeeck, AgwA en NU Architectuurstudio.

Als onderdeel van deze tentoonstelling heeft A+ Architecture in Belgium Rotor uitgenodigd voor de co-redactie van het tijdschrift A+310 *Material Flows*, dat in december verschijnt.

Rotor door de lens van Bêka & Lemoine

“Met z’n circulaire aanpak inspireert Rotor architecten, ontwerpers én het grote publiek”, stond onlangs nog in het juryverslag van de Ultimas, de Vlaamse cultuurprijzen. In Bozar viert het collectief zijn 20ste verjaardag met de Frans–Italiaanse videasten Bêka & Lemoine en een reeks films over de metafysica van het Hergebruik.

Rotor is geen doorsnee architectenbureau. Zeut ontwerpen niet alleen tijdelijke constructies en interieurs, maar boksen ook tentoonstellingen in elkaar, stellen publicaties samen en dokteren onderzoeksprojecten uit. De rode draad doorheen alles wat ze doen, is hergebruik – een begrip waarmee ze de bouwindustrie bevragen. Rotor speelt ook een actieve rol in de circulaire economie door de nauwgezette ontmanteling – of deconstructie, om het met hun woorden te zeggen – van gebouwen. De gerecupereerde materialen worden daarna opnieuw op de markt gebracht en krijgen zo een tweede leven. Onlangs liep Rotor nog in de kijker met de publicatie van een monografie over architect Marcel Raymaekers, een vergeten pionier van het hergebruik in België, en in 2023 mocht het bureau de Ultima voor Architectuur en Toegepaste Kunsten in ontvangst nemen. Het viert nu ook zijn twintigste verjaardag met een overzichtstentoonstelling in Bozar, al wil het collectief de gelegenheid eveneens te baat nemen om vooruit te blikken. De architecten hebben daarvoor aan de Frans–Italiaanse filmmakers Ila Bêka en Louise Lemoine gevraagd om de verstremgeling van materiaalstromen vandaag op negen sites en in net zoveel situaties te documenteren.

Volgens Michaël Ghyoot maakt dat deel uit van het DNA van het bureau, om een tentoonstelling aan te grijpen om aan exploratie te doen. “Want we krijgen niet elke dag de gelegenheid om ver genoeg vooruit te denken”, aldus het Rotorlid. “Met de expo *Behind the Green Door* voor de Oslo Architectuurtriënnale in 2013 wilden we alle invullingen van de term ‘duurzaam’ inventariseren. We voelden aan dat er grote, onhoudbare, conceptuele kloven gaapten én dat er tegenstrijdigheden in de vele begrippen zaten. Tegenwoordig is iedereen veel meer op z’n hoede voor zaken als greenwashing, maar tien jaar geleden vonden we dat we die vragen absoluut moesten stellen. Zoals we ons vandaag ook best vragen mogen stellen over de grenzen van ‘hergebruik’ – de term die we de voorbije twee decennia hebben gebruikt als hefboom om dingen ter discussie te stellen en te verkennen.” In zekere zin is de nieuwe tentoonstelling in Bozar dus een soort autokritiek? Ghyoot: “Zelf kan ik me steeds minder vinden in het discours rond de ‘transitie’ naar een ‘circulaire economie’. In de meeste gevallen lijkt dat te weinig rekening te houden met de werkelijke toestand van de huidige economie. Het bouwt dromen op fundamenten die niet bijster stevig zijn. En niettegenstaande we het niet meteen zien als onze taak om de oplossing aan te dragen, willen die kwestie wel op de agenda zetten – hoe complex ze ook is.”

Om de verwevenheid van de materiaalstromen in de huidige context van uitgeputte grondstoffen, geopolitieke spanningen en klimaatverandering in beeld te brengen, vroeg Rotor aan de videasten Ila Bêka et Louise Lemoine om een aantal sites in een straal van tweehonderd kilometer rond Brussel te bezoeken en deze met een onbevangen blik te portretteren. “We willen er ook een zintuiglijke ervaring van maken,” aldus Ghyoot, “en we hebben hen daarom gevraagd om de dingen van nabij te gaan bekijken en uit te zoeken hoe het op het terrein in z’n werk gaat. Onze achterliggende doelstelling is hun films in dialoog te laten treden met de speerpunten uit ons werk, en dan specifiek de minder zichtbare projecten.”

De keuze om met Bêka & Lemoine in zee te gaan, vloaide voort uit de manier waarop ze het gebruik van architectuur in beeld brengen: de architectuur vervaagt achter wat er zich in afspeelt. Zoals in *Koolhaas Houselife*, de film waarmee het duo in 2008 doorbrak. Of in *24 heures sur place* over de renovatie van de Place de République, waarbij ze mensen in beeld

brachten die elkaar op het Parijse plein ontmoeten. Of in hun recentere films over megalopolissen in het zuidelijk halfrond, waarin ze erin slagen om de complexiteit van een stedelijke atmosfeer te capteren zonder deze af te vlakken of te verheerlijken.

“In de tentoonstelling hebben we het over onder meer de recuperatie van bouwelementen in de Nederlandse provincie Zuid-Holland,” gaat Ghyoot verder. “De lokale hergebruikeconomie is er sterk verweven met de tuinbouw. Er vinden echter al een paar jaar grote veranderingen plaats in de sector, vooral als gevolg van de klimaatverandering. Het hagelt harder dan vroeger en het klassieke glas van serres is daar niet tegen bestand. Dat glas moet dus vervangen worden, wat bedrijven die gespecialiseerd zijn in hergebruik voor uitdagingen stelt. Ook de afzetgebieden van die laatste zijn overigens aan het verschuiven. Hun klanten bevonden zich vroeger vooral in Oost-Europa, maar daar bouwen ze met Europese subsidie nu nieuwe kassen, waardoor ze minder vaak een beroep doen op tweedehandsproducten.”

Geolied proces

Het tweede grote thema van de tentoonstelling is schaal. De huidige bouwindustrie is volledig ingesteld op grootschaligheid, met een doorgedreven standaardisatie en certificatie van materialen. Alle architecten, studie bureaus en aannemers hebben de gewoonte om binnen dat kader te werken. Dit geolied proces wordt verstoord, wanneer hierin hergebruik wordt geïntroduceerd, want hergebruik impliceert veel kleinere en niet-gestandaardiseerde hoeveelheden materialen. “We merken dat hergebruik op kleine schaal geen probleem vormt”, aldus Ghyoot. “Maar zodra je het probeert te laten doorsijpelen in grootschaligere projecten, wordt het de zandkorrel in het raderwerk.” “Bij opschaling volstaat het vaak om te vertrekken bij één speler en dat dan maal honderd te doen. Maar of dat ook zo werkt in het geval van hergebruik is niet zeker. Dat verplicht ons om daar op een andere manier over na te denken. En wij niet alleen trouwens. Iedereen voelt aan dat er iets moet veranderen, maar niemand die weet hoe er precies aan te beginnen. Van zodra er een oplossing opduikt die er veelbelovend of afdoend uitziet, krijgen mensen er zin in. Maar elke mogelijke oplossing is per definitie eerst onvolledig en kleinschalig. En het is helemaal niet zeker dat de veralgemening of opschaling van die oplossing ook werkelijk een oplossing is. Ik zou zelfs durven te zeggen dat de neiging om ze te veralgemenen een risico inhoudt, maar dat zou ons tot haast metafysische beschouwingen leiden.”

Iwan Strauven

[artikel verschenen in het Seizoensmagazine '24-'25 van Bozar]

De tentoonstelling Rotor. *Entangled Matter* (inclusief werk van Bêka & Lemoine) loopt van 16 oktober 2024 tot 12 januari 2025. Tijdens een Close-up in december 2024 toont Bozar 7 van Bêka & Lemoines films, waaronder 2 premières, evenals een gesprek over hun boek *The Emotional Power of Space*.

Praktische informatie

Rotor. Entangled Matter

16 okt.'24 »→ 12 jan.'25

BN-zalen

>> **Persbezoek tentoonstelling:** 15 okt.'24 – 11:00

>> **Lezing en vernissage:** 15 okt.'24 – 19:00

Tickets: €3 / €6 (kortingen via www.bozar.be)

Adres: Bozar – Paleis voor Schone Kunsten
Ravensteinstraat 23, 1000 Brussel

Open: dinsdag > zondag 10u > 18u

Gesloten: op maandag

Info & tickets: www.bozar.be – +32 (0)2 507 82 00

Contact

Pers Bozar

Samir Al-Haddad

+32 (0)472 50 00 14

samir.alhaddad@bozar.be

Pers A+

Guilliana Venlet

+32 490 56 76 44

guilliana.venlet@a-plus.be

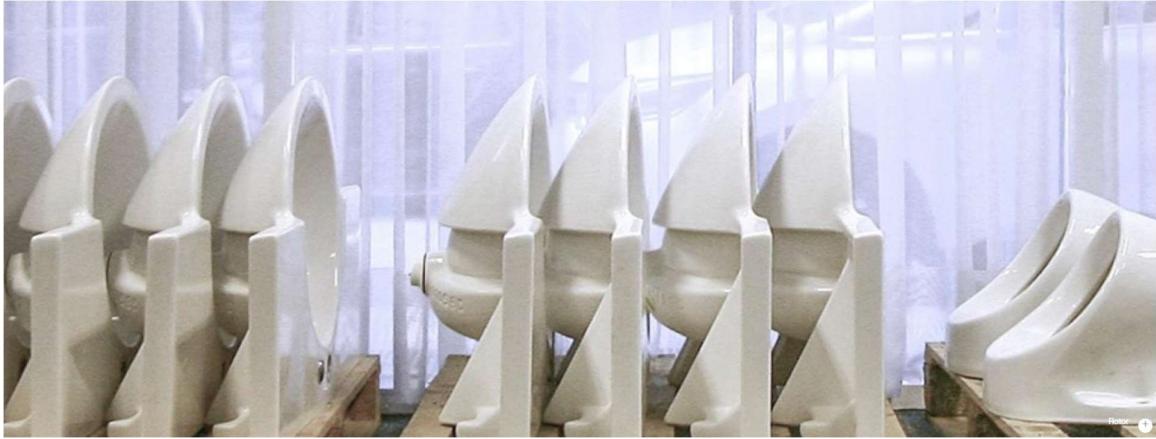
Accreditatie

Indien u in het bezit bent van een geldige perskaart*, kan u zelf online een tijdslot reserveren voor uw bezoek aan onze tentoonstellingen door een ticket te bestellen met tarief 'PRESS'. U kan dan het ticket voor het online gereserveerde tijdslot vóór uw bezoek ophalen in de box office, op vertoon van uw identiteitsbewijs en perskaart.

Indien u geen geldige perskaart heeft, is het mogelijk om minstens 3 werkdagen op voorhand een accreditatie aan te vragen via mail aan de persdienst: press@bozar.be

*Bozar accepteert enkel geldige, niet verlopen, Belgische perskaarten van het type *VWJ, AJP, IFJ, API-IPA en AICA*.

Rond de tentoonstelling

© Courtesy Rotor

‘Meet the Architects: Rotor’

Op 15 oktober 2024 nodigen A+ Architecture in Belgium en Bozar het Brusselse collectief Rotor uit voor een retrospectieve lezing. Deze lezing geeft de aftrap voor de tentoonstelling [Rotor. Entangled Matter](#), met films door [Bêka & Lemoine](#), die gewijd is aan het onderzoek, de visie en de werking van Rotor. De expo werpt licht op de hedendaagse uitdagingen waarmee de bouwsector geconfronteerd wordt.

Rotor staat al bijna 20 jaar bekend om zijn werk op het gebied van ecologie, architectuur en het hergebruik van materiaal. Met een breed spectrum aan projecten (interieurontwerp, onderzoek, adviesverlening, tentoonstellingen, publicaties, de ontwikkeling van een coöperatieve vereniging, etc.) streven zij er voortdurend naar om de organisatie van materiaalstromen te onderzoeken en in vraag te stellen. We nodigen je uit om hun praktijk te komen ontdekken tijdens deze openingsavond.

Je ticket voor de lezing van Rotor geeft ook toegang tot de vernissage van de tentoonstelling [Rotor. Entangled Matter](#).

Rotor heeft verschillende prijzen gewonnen, waaronder de Global Award for Sustainable Architecture, uitgereikt door de LOCUS Foundation onder toezicht van UNESCO.

De tentoonstelling en lezing gaan gepaard met een speciale uitgave van het magazine, A+310 Material Flows, waarvan Rotor gastredacteur is.

Dinsdag 15 oktober, 19:00 → 20:00
Bozar, Henry Le Boeufzaal
Taal: Engels
Tickets: €10 / €12

Bêka & Lemoine – Photo © Maddalena Clericuzio

‘Meet the Artists: Bêka & Lemoine’

The Emotional Power Of Space

Hoe beïnvloedt ruimte onze fysieke, psychologische en emotionele toestand? **Ila Bêka en Louise Lemoine** komen naar Bozar om hierover met jou in gesprek te gaan. In hun nieuwste boek stelt het kunstenaars–filmmakersduo deze hamvraag aan **twalf gerenommeerde architecten: Tatiana Bilbao, Terunobu Fujimori, Jacques Herzog, Anne Holtrop, Junya Ishigami, Bijoy Jain, Ryue Nishizawa, Juhani Pallasmaa, Boonserm Premthada, Smiljan Radic, Kazuyo Sejima en Álvaro Siza**. Zo ontstaan dynamische en persoonlijke gesprekken met architecten voor wie perceptie en zintuiglijkheid een centrale rol spelen in hun werk. Bêka en Lemoine zijn zelf al meer dan vijftien jaar actief op de internationale architectuurscène als kunstenaars, filmmakers, producenten en uitgevers. *The Emotional Power of Space* verzamelt verhalen over gevoeligheid die de intuïtieve en irrationele krachten in onze relatie met ruimte onthullen.

De aanwezigheid van Bêka en Lemoine in Bozar is geen toeval. Ze maken beiden deel uit van de [tentoonstelling Rotor. Entangled Matter](#), waarmee het **Brusselse collectief Rotor** de bouweconomie kritisch onder de loep neemt. Hun aanwezigheid in het Paleis voor Schone Kunsten is bijzonder belangrijk in het seizoen ‘24–’25, gewijd aan de kracht van artistieke duo’s.

Woensdag 4 december, 19:00 → 21:00

Bozar, Terarken

Taal: Frans

Tickets: €8 / €10

‘Close Up: Bêka & Lemoine’

Ila Bêka en Louise Lemoine – alias Bêka & Lemoine – zijn een duo van videokunstenaars, producenten en editors. Al meer dan vijftien jaar onderscheiden zij zich op de internationale architectuurscène met een cinematografisch oeuvre dat bekend staat om zijn innovatieve karakter en tedere, bijtende humor.

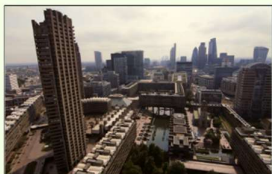

Hun films breken met de gebruikelijke voorstelling van **hedendaagse architectuur** door de mensen en hun gebruik op de voorgrond te plaatsen. In het bijzonder onderzoeken ze de verankering van de architectuur en de manier waarop de omgeving onze verbeelding voedt. Ze werden bekend met hun film *Koolhaas Houselife*, en ze maakten ook faam met hun videocollectie/–serie *Living Architecture*, die in 2016 aangekocht werd door het Museum of Modern Art in New York. Hun films worden regelmatig geselecteerd voor belangrijke festivals, musea en kunstcentra.

4–8 december 2024

Bozar, Le 23

Tickets: €6 / €8

 <p>✓ Films ✓ Close-up ✓ Art & Film</p> <p>✓ Premières</p> <p>✓ In the presence of the director</p> <p>Rehab (from rehab) – Ila Bêka & Louise Lemoine</p> <p>The Emotional Power Of Space</p> <p>4 Dec.'24 – 21:00</p>	 <p>✓ Films ✓ Close-up ✓ Art & Film</p> <p>Tokyo Ride – Ila Bêka & Louise Lemoine</p> <p>Urban Diaries / Performative Cinema</p> <p>5 Dec.'24</p>	 <p>✓ Films ✓ Close-up ✓ Art & Film</p> <p>✓ Premières</p> <p>✓ In the presence of the director</p> <p>The Sense Of Tuning – Ila Bêka & Louise Lemoine</p> <p>5 Dec.'24 – 19:00</p>	 <p>✓ Films ✓ Close-up ✓ Art & Film</p> <p>Koolhaas Houselife – Ila Bêka & Louise Lemoine</p> <p>Stories Of Houses</p> <p>6 Dec.'24 – 19:00</p>
---	--	---	--

 <p>✓ Films ✓ Close-up ✓ Art & Film</p> <p>Moriyama San – Ila Bêka & Louise Lemoine</p> <p>Stories Of Houses</p> <p>6 Dec.'24 – 21:00</p>	 <p>✓ Films ✓ Close-up ✓ Art & Film</p> <p>Barbicania – Ila Bêka & Louise Lemoine</p> <p>Stories Of Neighbours</p> <p>7 Dec.'24 – 14:00</p>	 <p>✓ Films ✓ Close-up ✓ Art & Film</p> <p>The Infinite Happiness – Ila Bêka & Louise Lemoine</p> <p>Stories Of Neighbours</p> <p>7 Dec.'24 – 19:00</p>
---	---	--